

[Boris Pavelić](#)

└ Pon, 05/12/2022 - 08:24

- 0
- 0
- 0

[Arhiva +](#)

-
-
-

[Boris Pavelić](#)

└ Pon, 05/12/2022 - 08:24

-
-
-

[Marijana Senjak: Preživjele žrtve seksualnog nasilja u ratu treba ohrabriti da zatraže svoja prava](#)

Hrvatska treba intenzivnije promovirati Zakon o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu. Jer, premda je od zločina prošlo vjerojatno i više od trideset godina, a od donošenja Zakona sedam, preživjele žrtve seksualnog nasilja u ratu treba dodatno poticati da ostvare zakonska prava: moguće je da ima preživjelih koje još ni ne znaju da Zakon postoji. Izjavila je to za Forum.tm Marijana Senjak, psihologinja i psihoterapeutkinja s trideset godina iskustva u radu sa ženama žrtvama seksualnog nasilja u ratovima u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

Senjak, današnja psihoterapeutkinja, psihologinja i savjetodavka u Centru za žrtve seksualnog nasilja pri Ženskoj sobi u Zagrebu, smatra kako je taj hrvatski zakon, usprkos nekim manjkavostima, jedan od kvalitetnijih propisa koji u zemljama bivše Jugoslavije definiraju prava preživjelih seksualnog nasilja u ratu.

Taj je zakon korak naprijed. Jedini je koji definira isključivo prava preživjelih seksualnog nasilja, i izraz je društvenog priznanja patnje, premda sam po sebi nedovoljan. Važno je da taj zakon, pored stalne mjesečne

novčane naknade, propisuje i dostojanstven iznos jednokratne novčane naknade, ali i skida teret dokazivanja preživljenog seksualnog nasilja s preživjelih, i to tako da je olakšao davanje izjave pred stručnim povjerenstvom, i bez utvrđivanja postotka oštećenja organizma”, objasnila je Senjak.

Osim što jamči mjesečnu i jednokratnu novčanu naknadu, te osim što preživjele oslobađa dugotrajnog sudskog dokazivanja da su preživjele – ili preživjeli - zločin, što bi žrtve dodatno traumatiziralo, Zakon jamči pravnu i zdravstvenu pomoć, medicinsku rehabilitaciju i liječnički sistematski pregled te, ako je potrebno, smještaj u ustanovu za pružanje podrške i usluga braniteljsko-stradalničkoj populaciji i drugim osobama.

Senjak međutim napominje da nije bilo dovoljno samo usvojiti Zakon. Jer, i sedam godina nakon njegova donošenja – na snazi je od 18. lipnja 2015. - nedvojbeno je kako mnoge preživjele i preživjeli nisu zatražile svoja prava, “upravo zbog stigmatizacije, okrivljavanja žrtava, zbog srama, osjećaja krivnje...”. “Da bi se osigurala njihova potpuna integracija u društvo, u kojemu će od stigme 'silovanih', preko 'zaboravljenih', postati ravnopravne članice društva, potrebno je preživjele potaknuti da zatraže ostvarivanje svojih prava. Nadležne institucije i nevladine organizacije, posebice one usmjerene na ženska ljudska prava, trebaju sustavno informirati preživjele seksualnog nasilja u ratu o njihovim pravima, osigurati im pristupačnu i dostupnu pravnu pomoć, te razviti specijaliziranu psihosocijalnu podršku u zajednicama preživjelih ratnog seksualnog nasilja”, kaže Senjak.

To podrazumijeva intenzivno javno predstavljanje Zakona o pravima žrtava seksualnog nasilja za vrijeme oružane agresije na Republiku Hrvatsku u Domovinskom ratu, koje izostaje. Vjerojatno, pretpostavlja Senjak, i danas ima preživjelih žena, a možda i muškaraca, koje za Zakon nisu još ni čule, a zasigurno ima i onih kojima treba podrška društva kako bi se odvažile zatražiti prava koja im Zakon jamči. O tome postoje i konkretna iskustva: Centar za žene žrtve rata Rosa – feministička antimilitaristička nevladina organizacija osnovana 1992. u Zagrebu, koja pomaže ženama što su preživjele ratno i patrijarhalno nasilje – u suradnji s globalnom organizacijom za zaštitu žena Medica mondiale - pokrenula je u Hrvatskoj radijsku kampanju, u sklopu koje je na lokalnim radio stanicama dvadeset dana objavljivala osnovne informacije o Zakonu, na područjima koja su bila zahvaćena ratom.

“Nakon te kampanje javilo nam se deset žena starije dobi iz udaljenijih mjesta i sela, koje dotad nisu bile čule za Zakon. Dakle, postojeći sustav obavještanja o Zakonu nedovoljan je: sve što imamo su informacije i obrazac za podnošenje zahtjeva, objavljeni na web stranici Ministarstva branitelja. Zamislite, međutim, konkretnu situaciju: istraživanja su pokazala da je prosječna dob žrtava seksualnog nasilja u ratu u Hrvatskoj, u vrijeme kada je nad njima počinjen zločin, iznosila 39 godina. Danas su te žene u šezdesetim godinama, i najčešće nisu vješte s internetom. Praktični razlozi zahtijevaju da im netko oko toga treba pomoći: skinuti zahtjev s web stranice, ispuniti ga, prijaviti... Ali, može se pretpostaviti da se preživjele neće odlučiti da to zamole svoju odraslu djecu, jer bi im morale razotkriti što se dogodilo. To, dakle, umjesto djece, koja vjerojatno nikad nisu saznala istinu, moraju učiniti ili psihosocijalni centri Ministarstva branitelja, formirani u različitim mjestima i gradovima u Hrvatskoj, ili ženske organizacije. Desetak žena koje sam spomenula dobile su pomoć od Centra za žene žrtve rata, s kojim surađujem: pomogle smo im da podnesu zahtjev za ostvarivanje prava iz Zakona, i većina ih je uspjela”, objašnjava Marijana Senjak. “Kampanja je, dakle, i danas nužna. Dopustite da parafraziram naslov članka koji je novinarka Cyrille Cartier objavila nakon što je Hrvatski sabor usvojio Zakon: takva bi kampanja bila još jedan 'dugo odgađani korak u pravom smjeru”.

Ali, ne i dovoljan. Postoji, naime, kategorija žrtava čija prava Zakon ne propisuje: djeca rođenja iz ratnih silovanja. “Ni u jednoj nacionalnoj politici, ni u jednom zakonodavstvu, ni u jednoj od zemalja regije – osim onedavno tek u Distriktu Brčko – ta djeca nisu prepoznata kao žrtve rata kojima pripadaju jasna prava. U zakonodavstva tih zemalja bilo bi nužno ugraditi odredbe rezolucije 2467, koju je Vijeće sigurnosti UN-a usvojilo 23. travnja 2019., i u kojoj se prvi put eksplicitno ističe potreba se prizna kako žene i djevojke koje su zatrudnjele u seksualnom nasilju u ratu, zajedno s djecom onih koje su odlučile postati majke, mogu imati specifične potrebe i trajne, ponekad po život opasne rizike i posljedice, poput fizičkih i psihičkih ozljeda, društvene i ekonomske marginalizacije, diskriminacije i nedostupnosti obeštećenja. Ta UN-ova rezolucija zahtijeva da nacionalna zakonodavstva priznaju jednaka prava svim žrtvama seksualnog nasilja u ratu: ženama i muškarcima, ali i djeci rođenoj nakon ratnog seksualnog nasilja”, kazala je Marijana Senjak za Forum.tm.

Iznimno bi važno bilo, naglašava Senjak, “potaknuti osnivanje novih i jačanje postojećih organizacija samopomoći preživjelih. Nužno je, također, obnoviti rad na senzibilizaciji i obrazovanju stručnjaka i javnosti, jer se tema seksualnog nasilja u ratu potiskuje u miru, zbog nesprenosti ljudi i društva da svjedoče tuđu bol i patnju, kao i da osude ratne zločine koji su je prouzročili. Umjesto da preživjeli, uključujući i djecu rođenu iz ratnih silovanja, trpe stigmatizaciju i diskriminaciju, treba stvarati solidarne zajednice u kojima će se preživjele osjećati prihvaćene i ravnopravne, i u kojima će moći postati akterice svog vlastitog procesa oporavka i ostvarivanja svojih prava”, kaže Marijana Senjak.

Kao jedan primjer stvaranja takvih “autonomnih ženskih prostora”, kao “sigurnih mjesta za glasove preživjelih”, Marijana Senjak navodi Ženski sud za bivšu Jugoslaviju, trajni feministički regionalni forum koji postoji od 2010., a za preživjele seksualnog nasilja u ratu zahtijeva više od puke kaznene pravde: širenje javne svijesti o razmjeru problema, sa žrtvom u njezinu središtu. I s ključnom porukom: “Slušajmo glas preživjelih.”

Tekst je nastao u okviru Programa ugovaranja novinarskih radova u elektroničkim publikacijama koji provodi Agencija za elektroničke medije.

Sedam godina nakon donošenja zakona nedvojbeno je kako mnoge preživjele i preživjeli nisu zatražile svoja prava, “upravo zbog stigmatizacije, okrivljavanja žrtava, zbog srama, osjećaja krivnje...”, a to je nužno za osiguranje njihove integracije, kaže psihologinja Marijana Senjak

-
-
-

Impressum

Forum.tm | Nakladnik: neprofitna udruga Dom kulture Zagreb | Adresa: Nova cesta 115, 10000 Zagreb | email: domkulturezagreb@gmail.com | Uredništvo: Dom kulture Zagreb

TKO? Neprofitna udruga Dom kulture **ŠTO?** Forum.tm, prostor za slobodne ljude i one koji to žele postati **KADA?** Jučer, danas, sutra **GDJE?** www.forum.tm **ZAŠTO?** Da bi stvari bile jasnije

[Veronika Rešković](#) dobitnica je nagrade "Marija Jurić Zagorka" za internetsko novinarstvo u 2014. godini, koju dodjeljuje Hrvatsko novinarsko društvo, za seriju tekstova objavljenih na Forum.tm-u.

Oleg Maštruko dobitnik je nagrade "SAP Božo Težak" za najbolji tekst s područja informatike i komunikacija u 2014. godini. Tekst "[Od Milanovićevih sastanaka po SAD-u korist bi možda moge imati isključivo tvrtke koje posluju s državom](#)" objavljen je na Forum.tm-u.

Portal Forum.tm financijski podupire [Agencija za elektroničke medije](#)

